

Nr 34

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa åtgärder till skydd för polisen.

Första lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 438 i första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* samt nr 553 i andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* I motionerna, vilka är likalydande, hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

1. att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om att ett särskilt invaliditets- och grupplivskydd för polismän införes enligt i motionen angivna riktlinjer;

2. att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till ersättning för kroppsskada å polisman, inkluderande ersättning för sveda och värk samt framtida men, i sådan tid att bestämmelserna kan träda i kraft senast den 1 januari 1968;

3. om utredning angående

a) rationalisering av polisens arbetsförhållanden speciellt avseende förenkling av utredningsförfarandet och

b) snabbare handlägningsförfarande i fråga om brott, begångna av unga lagöverträdare, i syfte att förkorta tiden från brottets begående till målets avgörande.

Motionerna har remissbehandlats.

Motionerna

I motionerna berörs och framläggs förslag rörande ett flertal olika spörsmål inom rättsväsendets område. I detta utlåtande skall endast återges den huvudsakliga argumentationen för de yrkanden som ovan redovisats. Beträffande motionernas fullständiga innehåll torde utskottet få hänvisa till motionen I: 438.

Invaliditets- och grupplivskydd för polismän

I denna del av motionerna anförs följande.

Den tilltagande aggressiviteten gentemot ordningsmaktens utövare har under senaste tid blivit alltmer oroande. Under 1965 ökade antalet misshandelsfall mot polis med inte mindre än 40 procent och under tiden 1.1 1965—1.11 1966 var antalet misshandelsfall mot polis ej mindre än 950. De nyligen inträffade polismorden aktualiserar med stor skärpa angelägenheten av en förbättring av polisens tekniska utrustning och en utökning
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 9 saml. 1 avd. Nr 34*

av dess befogenheter. Vi anser också att ett speciellt efterlevandeskydd utöver det som poliserna i egenskap av statstjänstemän åtnjuter bör införas. Den obligatoriska grupplivförsäkring, som alla statstjänstemän har, kan inte anses vara avpassad till de särskilda risker som förekommer vid polisens tjänsteutövning. För polisens vidkommande måste dessa risker karakteriseras som onormalt stora, och det ter sig därför naturligt att staten garanterar ett särskilt grupplivskydd för efterlevande till poliser som avlider efter skador åsamkade under tjänsteutövning. Härvid må erinras om det speciella invaliditets- och grupplivskydd som svenska statstjänstemän åtnjuter vid tjänstgöring utomlands. Vi föreslår att samma invaliditets- och grupplivskydd generellt måtte införas för polismän. Vi vill därjämte erinra om den möjlighet som Kungl. Maj:t har att utöver den avtalsenliga lönen medge särskild löneklassplacering — AST § 15 mom. 2 jämfört med Svensk författningssamling nr 107/1966. En dylik särskild löneklassplacering bör vara motiverad för befattningshavare med så riskabel yrkesutövning som poliser har.

Ersättning för kroppsskada å polisman

Beträffande denna fråga anför motionärerna följande.

Den väsentliga frågan om ersättning för kroppsskada som åsamkats polisman genom brottslig gärning vid fullgörande av tjänsteåliggande väntar sedan länge på en lösning. I en högermotion 1958 (II: 148) hemställdes, att en sådan ändring i lagen den 6 juni 1925 om ersättning till polisman för skada å kläder måtte genomföras att ersättningsrätten även skulle avse kroppsskada. Motionen, som yrkade en utredning i ärendet, bifölls och en utredning verkställdes också. Den sakkunnige avgav den 20 maj 1963 sitt betänkande, men ännu har departementschefen inte förelagt riksdagen något förslag i ärendet. I proposition nr 4 till 1965 års riksdag framlades endast förslag rörande sakskareskydd till polisen. I propositionen anförde departementschefen, att han ej vore beredd att framlägga något förslag till ersättning för kroppsskada förrän en allmän överblick rörande problematiken beträffande skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet hade erhållits.

Med hänsyn till vad vi tidigare anført rörande de stora risker som är förenade med polisens tjänsteutövning bör förslag om ersättning för kroppsskada för polismän inkludera ersättning för sveda och värk och framtida men snarast framläggas. Den omständigheten att även andra kategorier befattningshavare kan tänkas böra få samma skydd utgör intet skäl att längre fördröja denna fråga för polisens vidkommande. Det bör i detta sammanhang framhållas, att departementschefen ej såg hinder föreligga att åstadkomma en särbehandling av poliser i fråga om sakskareskyddet trots att han var medveten om att även denna fråga kunde ha aktualitet för andra yrkesgrupper. Vi yrkar därför att det utredningsförslag som föreligger måtte läggas till grund för ett förslag i detta ärende och att detsamma måtte föreläggas riksdagen i sådan tid att de nya bestämmelserna kan tillämpas från den 1 januari 1968.

Rationalisering av polisens arbetsförhållanden

Motionärerna lämnar vissa uppgifter ur årets statsverksproposition och uttalar att den förstärkning av polisorganisationen som departementschefen föreslår är helt otillräcklig, framför allt vad gäller storstäderna.

Härefter anför motionärerna bl. a. följande.

Det är ej minst mot bakgrunden av personalläget inom polisen angeläget att arbetskraften utnyttjas så rationellt som möjligt. Det är nödvändigt att polisens arbetskraft inriktas på väsentliga frågor. Alltför stor del av arbetstiden åtgår för närvarande till utredning av bagatellbrott där tidsåtgången för utredningen ej står i någon som helst proportion till värdet av det som tillgripits eller skadats. Enligt vår mening bör man syfta till att polisen får möjligheter dels att förenkla utredningsförfarandet i vissa fall, dels där så befinneres lämpligt avbryta utredningen. Det finns anledning erinra om att enligt rättegångsbalken 20: 7 åklagare i vissa fall har rätt att medge åtalseftergift. En motsvarande rätt för polisen att underlåta utredningar torde böra prövas. Vi vill fästa uppmärksamheten på två typer av brott där ett mera summariskt utredningsförfarande bör kunna i avsevärd omfattning accepteras. Det ena gäller smärre tillgreppsbrott, exempelvis snatterier. Det andra gäller trafikbrott vid kollisionsolyckor. När det gäller snatterier, exempelvis butiksstölder i snabbköpsbutikerna, är utredningsförfarandet ofta mycket tidskrävande och står på intet sätt i relation till förseelsens art och värdet av den vara som tillgripits. I fråga om kollisionsolyckor är utredningarna också mycket tidsödande och svårigheterna att bilda sig en helt objektiv bild av vad som i själva verket förekommit är ofta stora.

Förenklingar i utredningsarbetet över huvud taget bör också vara möjliga. För närvarande förekommer det ej sällan att i större utredningar en mängd detaljfrågor blir föremål för undersökning vilka i och för sig saknar betydelse för målets avgörande. Speciellt angeläget är det att i fråga om ungdomsbrottslingar pröva ett utrednings- och handläggningsförfarande som förkortar tiden från brottets begående till dess domstolen får ärendet för handläggning. Enligt vad vi erfarit prövar trafikmålskommittén bl. a. vissa frågor sammanhängande med rationaliseringen av polisens arbete inom trafiksektionen. Det kan måhända vara lämpligt att trafikmålskommittén erhåller vidgade direktiv med möjlighet att utreda här nämnda frågor. Därjämte kan uppdragas åt riksåklagare och rikspolischef att i samråd utfärda rekommendationer om förenklingar i utredningsförfarandet. Vi föreslår därför att riksdagen begär att Kungl. Maj: t snarast måtte föranstalta om en utredning i här nämnda avseenden och därefter framlägga erforderliga förslag.

Handläggningsförfarandet i fråga om brott av unga lagöverträdare

I denna del av motionerna anför följande.

Ungdomsbrottsligheten fortsätter att öka på ett sätt som inger allvarlig oro och det är nödvändigt att effektiva åtgärder vidtages för att vrida utvecklingen i rätt riktning. Från högerpartiets sida har vid flera tillfällen föreslagits att ungdomsarest borde prövas bl. a. för att få snabbare handläggningsförfarande när det gäller unga brottslingar. Den ofta mycket långa tid som förflyter mellan brottets begående och den samhälleliga reaktionen skapar hos den unge en känsla av att han riskfritt kan fortsätta med sin kriminella verksamhet. Riksdagen har emellertid ej visat förståelse för dessa förslag från högerpartiets sida. Emellertid är frågan om ett snabbare handläggningsförfarande från tiden för brottets begående till dess att polis, i förekommande fall barnavårdsnämnd, åklagare och domstol hinner handlägga ärendet, angelägen. I detta sammanhang vill vi framhålla vikten av att ytterligare möjligheter prövas till rationalisering av polisens utredningsarbete.

Vissa bestämmelser, förarbeten m. m.*Invaliditets- och grupplivskydd för polismän*

Kungl. Maj:t utfärdade den 14 december 1962, med stöd av riksdagens beslut (SU 1962: 152, Rskr. 1962: 341) reglemente angående statens grupplivförsäkring (SFS 1962: 698) att gälla från och med den 1 januari 1963. Genom kungörelser den 11 februari 1965 (nr 24) och den 16 december 1966 (nr 739) har reglementet ändrats på en del punkter. Beträffande reglementets innehåll må här endast nämnas att helt grundbelopp utgår med högst 31 500 kr. och lägst 4 000 kr. samt tilläggsbelopp för omyndig med högst 9 000 och lägst 2 500 kr.

Enligt 15 § 2 mom. allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (AST) äger arbetsgivaren besluta att lön till innehavare av tjänst på löneplan A skall utgå enligt högre löneklass än den i vilken tjänstemannen är placerad, dock högst enligt den löneklass vars nummer med två enheter överstiger numret för lönegradens högsta löneklass. I kungörelse den 21 april 1966 (nr 107) har Kungl. Maj:t förordnat att befogenhet som enligt AST tillkommer arbetsgivaren i vissa fall, bl. a. enligt 15 § 2 mom., skall vara förbehållen Kungl. Maj:t eller utövas av den myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer särskilt.

I kungl. kungörelsen den 29 juni 1964 (nr 519) om ersättning i vissa fall i anledning av sjukdom eller skada som ådragits utom riket (ändr. 1965: 891) ges bestämmelser om ersättning av statsmedel vid sjukdom eller skada under anställning eller statligt uppdrag utom riket. Här må endast nämnas att ersättning utgår vid fullständig invaliditet och vid dödsfall med 75 000 kronor.

År 1965 beslöt statsmakterna att tillerkänna de offentliga tjänstemännen lagstadgad förhandlingsrätt. Enligt den lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 1966 fick dessa tjänstemän samma rätt som övriga arbetstagar att genom sina organisationer förhandla och sluta kollektivavtal om lön och andra ekonomiska anställningsvillkor. Vissa inskränkningar i avtalsrätten gjordes. I 3 § statstjänstemannalagen den 3 juni 1965 föreskrivs att avtal inte får träffas om inrättande eller indragning av tjänst, myndighets arbetsuppgifter, arbetstidens förläggning, anställnings- eller arbetsvillkor som regleras i lagen m. m. Avtal kan däremot träffas om lönebelopp, lönesystemets allmänna uppbyggnad, lönegradsplacering av tjänst samt om övriga ekonomiska och därmed jämförliga förmåner som är förenade med tjänsten, såsom pension, semester, arbetstidens längd, övertidsersättning, traktamente m. m.

Ersättning för (kropp-)skada å polisman

I motioner till 1958 års riksdag (I: 127 och II: 148) hemställdes om sådan ändring i 1925 års lag om ersättning till polisman för skada å kläder, att er-

sättningsrätten skulle utvidgas till att omfatta jämväl såsom skadestånd fastställd ersättning för kroppsskada, som genom brottslig gärning åsamkades polisman vid fullgörande av tjänsteåliggande.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (1958: 14) anförde första lagutskottet bl. a. följande.

I likhet med motionärerna och de myndigheter ävensom flertalet av de sammanslutningar, som avgivit remissyttranden i ärendet, anser utskottet att starka skäl kan anföras för en utvidgning av polismanns rätt till ersättning för skada, som åsamkats honom under tjänsteutövning. Det tyngst välgående skälet är otvivelaktigt att polismännen på grund av yrkets beskaffenhet regelmässigt måste utsätta sig för betydande risker för skada även till liv och lem vid företagandet av åtskilliga tjänsteåtgärder. Det måste vid sådant förhållande anses rimligt att samhället, som kräver att dessa risker tages, i en eller annan form kompenserar polismannen härför. Närmast till hands synes härvid ligga att polismannen tillförsäkras full ersättning för den förlust, som kan drabba honom till följd av skada under tjänsteutövningen, i den mån skadan har samband med de nämnda för yrket speciella riskerna. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen för de överväganden, som föranlett införandet av rätt till ersättning för skada å kläder, har det nu angivna betraktelsesättet redan i princip godtagits, ehuru ersättningsrätten begränsats till klädesskador.

För en utvidgning av ersättningsrätten till att avse även kroppsskada kan emellertid också andra skäl åberopas. För den enskilde polismanns villighet att utföra sina arbetsuppgifter i sådana fall, då ett fullföljande av dessa innefattar påtagliga faror, måste omfattningen av det ekonomiska skydd, som polismannen är tillförsäkrad, antagas spela en icke oväsentlig roll. En förbättring av polispersonalens ställning i förevarande hänseende skulle följaktligen kunna undanröja ett för ett effektivt utövande av polisverksamheten återhållande moment. Vidare kan för tillskapandet av vidgade ersättningsmöjligheter anföras även ett skäl, som åberopades redan vid införandet av ersättningsrätt för skada å kläder, nämligen att det måste anses som en oegentlighet, att den ene polismannen kan få full ersättning för liden skada men icke den andre beroende på den skadevållandes betalningsförmåga.

I enlighet med utskottets förslag anhöll riksdagen (Rskr. 1958: 172) att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående ersättning till polisman för kroppsskador som åsamkats honom vid tjänsteutövning.

Utredningsuppdraget anförtroddes slutligt en särskilt tillkallad sakkunnig, som i promemoria den 20 maj 1963 föreslog att polisman skulle ha rätt till viss ersättning då han skadades under tjänsteutövning samt att rätt till ersättning när hans tillhörigheter skadades under tjänsteutövningen skulle föreligga inte bara såsom dittills i fråga om skada på kläder utan också i fråga om skada på hans övriga tillhörigheter, bl. a. fordon.

Promemorian lades till grund för proposition 1965: 4, vari föreslogs att polisman skulle få rätt till ersättning av statsverket, när lös egendom som tillhörde honom skadades under hans tjänsteutövning eller på grund av hans tjänst, vare sig skadan uppkommit av våda eller genom annans vållande. En-

ligt propositionen borde ersättningsrätten efter polisväsendets förstatligande inte längre regleras i lag utan på samma sätt som andra frågor mellan staten och dess anställda. Lagen om ersättning till polisman för skada å kläder föreslogs därför skola upphävas. Den nya ersättningsregleringen skulle enligt förslaget gälla från och med den 1 juli 1965.

I lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Johansson*, bl. a. följande.

Som framhållits i första lagutskottets utlåtande 1958:14 har frågan om ersättning med anledning av kroppsskada som tillfogas någon i tjänsten betydande räckvidd. Den förut nämnda promemorian ger inte underlag för den allsidiga bedömning som med hänsyn härtill är erforderlig. Med anledning härav bör med utgångspunkt i promemoriaförslaget göras den ytterligare utredning som är nödvändig för att få en allmän överblick rörande problematiken beträffande skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet. Innan ett sådant utredningsarbete slutförts är jag inte beredd att ta ställning till det i promemorian framlagda förslaget att vidga polismännens ersättningsrätt vid kroppsskada.

Vid anmälan av lagrådets utlåtande över det remitterade förslaget erinrade departementschefen om detta uttalande samt upplyste att anstalter vidtagits för att få till stånd en sådan utredning inom de departement som närmast berördes av frågan.

Propositionen bifölls av riksdagen.

I enlighet med uttalandena i propositionen och med stöd av riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 26 mars 1965 kungörelse om ersättning till polisman för skada på egendom (nr 59). Enligt kungörelsen, som trädde i kraft den 1 juli 1965, utgår ersättning av statsmedel om polisman under utövning av tjänsten eller på grund av denna tillfogas skada på lös egendom. En förutsättning för ersättning är att skadan uppkommit genom annans vållande eller av våda. Ersättning bestämmes enligt allmänna skadeståndsrättsliga grunder. Om särskilda skäl föreligger må ersättning dock bestämmas till lägre belopp.

Rationalisering av polisens arbetsförhållanden

Institutet *strafföreläggande* infördes genom nya rättegångsbalken som trädde i kraft 1948. Syftet var att åstadkomma ett snabbt och enkelt förfarande vid handläggningen av småförseelser. Ett för institutet strafföreläggande, sådant detta utformats i vårt land, karakteristiskt drag är, att föreläggandet utfärdas av åklagare. Enligt 48 kap. 1 § rättegångsbalken äger åklagare, när allmänt åtal skall äga rum för brott, varå allenast böter kan följa — dock ej normerade böter — att i stället för att väcka åtal, till godkännande förelägga den misstänkte det straff åklagaren anser brottet förskylla. Strafföreläggande får inte avse dagsböter utöver fyrtio. Intill den 1 juli 1966 gällde, att strafföreläggande inte fick utfärdas om anledning förekom, att målsägande fanns. Genom lagändring (se L^U 1966:33), som

trädde i kraft nämnda dag, ökades möjligheterna att använda denna handläggningssform i bötesmål. Straffföreläggande kan nu användas även när det finns målsägande. Undantag gäller endast för det fall att målsäganden förklarat att han ämnar föra talan om enskilt anspråk i anledning av brottet eller har begärt att åtal skall väckas. Straffföreläggande, som godkänts av den misstänkte, gäller som lagakraftvunnen dom.

Lagen om parkeringsbot trädde i kraft 1961 (L'U 1960: 40 och 1966: 33). Genom lagen har möjliggjorts en förenklad handläggning av parkerings- och vissa likartade förseelser. Tillämpningen av förfarandet i lokalt hänseende är beroende av Kungl. Maj:ts eller efter bemyndigande av rikspolisstyrelsens beslut. Förfarandet med parkeringsbot innebär i korthet att polisman eller särskild trafikövervakare till fordonets förare överlämnar eller på fordonet fäster en skriftlig anvisning till föraren att med anledning av förseelsen inom viss kortare tid betala en för den aktuella överträdelsen fastställd parkeringsbot, som anges å ett inbetalningskort fogat vid anmanningen. Om boten erlägges tillämpas ej det gängse förfarandet med straffföreläggande eller åtal. I annat fall handlägges ärendet i vanlig ordning.

Lagen om föreläggande av ordningsbot trädde i kraft den 1 januari 1967 (L'U 1966: 33). Lagen är avsedd att möjliggöra en enkel och snabb handläggning av vissa ordningsförseelser, främst trafikförseelser. Den avser brott för vilket ej stadgas svårare straff än böter omedelbart i penningar och ej heller normerade böter. Kungl. Maj:t bestämmer de typer av förseelser på vilka förfarandet får tillämpas. Förordnande kan begränsas att avse visst eller vissa polisdistrikt. Lagen innebär, att polisman får rätt att under vissa förutsättningar ta upp frågan om ansvar för sådana förseelser genom att utfärda ett föreläggande för den misstänkte. I detta föreläggs den misstänkte ett bötesstraff, kallat ordningsbot, till godkännande. Ordningsboten för skilda förseelser bestäms enligt taxor, som fastställs av riksåklagaren. Om den som har begått förseelsen godkänner föreläggandet, är saken slutligt avgjord.

Handlägningsförfarandet i fråga om brott begångna av unga lagöverträdare

Bestämmelser i förevarande hänseende ges i lagen den 20 mars 1964 med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Om brott begåtts av någon som vid tiden för brottet ej fyllt 18 år, får åklagare under vissa särskilt angivna förutsättningar enligt 1 § besluta att ej tala å brottet. Fråga om sådant beslut skall enligt 2 § handläggas skyndsamt. Fattas ej sådant beslut skall åtal väckas utan dröjsmål. I 3 § föreskrivs att åklagaren, om skäligen anledning föreligger att ej tala å brott, skall innan han beslutar i ärendet inhämta yttrande från barnavårdsnämnden i den kommun, där den underårige vistas. Det åligger nämnden att avge sitt yttrande skyndsamt. Om brottet är ringa äger åklagaren besluta att ej tala å brottet utan att nämndens yttrande inhämtats. Enligt 12 § skall mål mot den som ej fyllt

21 år alltid behandlas skyndsamt. Väckes allmänt åtal mot den som ej fyllt 18 år för brott, för vilket är stadgat fängelse i mer än ett år, skall även om han ej är häktad de tidsfrister iakttas som är föreskrivna för åtgärd i mål, där den tilltalade är häktad. I stället för den tid av en vecka som föreskrivs i 45 kap. 14 § rättegångsbalken för hållande av huvudförhandling skall dock gälla en tid av två veckor.

I propositionen med förslag till bl. a. nämnda lag anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, bl. a. följande (prop. 1964: 10 s. 162).

Den föreslagna 2 § motsvarar i övrigt 3 § i 1944 års lag. Jag vill särskilt understryka kravet på skyndsamhet vid behandlingen av dessa ärenden. Eftersom det i stor utsträckning blir fråga om att vidtaga barnavårdande åtgärder, är det angeläget, att sådana åtgärder ej kommer att dröja mer än som är oundgängligen nödvändigt. — — — Att i lagtexten precisera den tid, inom vilken barnavårdsnämnd bör avgiva sitt yttrande, har ej ansetts praktiskt görligt. Riksåklagarämbetet och socialstyrelsen har förordat en remisstid av 14 dagar; uppenbart är att denna tid icke utan tvingande skäl bör överskridas. Om barnavårdsnämnden — vilket är önskvärt — får kännedom om ärendet genom åklagaren eller polisen redan på förundersökningsstadiet, kan utredning igångsättas och eventuellt ärendet hos nämnden avgöras utan avbidan på framställning om yttrande jämlikt denna lag.

Remissyttrandena

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från rikspolisstyrelsen samt, såvitt avser yrkandena under punkt 1 och 2, från avtalsverket, och, såvitt gäller yrkandena under punkt 3, från riksåklagaren. Tillfälle att avgiva yttrande har därjämte beretts Sveriges advokatsamfund och Svenska polisförbundet.

Invaliditets- och grupplivskydd för polismän

Avtalsverket framhåller att motionärernas yrkande berör sådant anställningsförfarande, varom enligt 3 § statstjänstemannalagen avtal må träffas, och därför bör aktualiseras och behandlas i den ordning som numera tillämpas beträffande avtalsbara frågor.

Rikspolisstyrelsen finner motionärernas förslag i denna del vara i hög grad motiverat och tillstyrker bifall till detsamma. Styrelsen anför härvidlag följande.

Såsom framhållits i motionerna har under senare år antalet brott ökat oroväckande varjämte brottsligheten utvecklats i riktning mot allt grövre och hänsynslösare brott. Detta gäller särskilt våldsbrotten. Antalet fall av våld mot polisman blir allt talrikare. På grund härav löper den enskilde polismannen allt större risk att bli utsatt för kroppsskador under sin tjänsteutövning. Den ovan berörda utvecklingen mot grövre brottslighet medför att dessa skador ofta blir av allvarlig omfattning. De särskilda risker som polismän sålunda utsättes för talar starkt för att polismän i tjänsteutövning tillerkännes invaliditets- och grupplivförsäkring på statsverkets bekostnad

samt rätt till ersättning av allmänna medel för kroppsskada. Även andra skäl kan åberopas för införande av sådant skydd. Styrelsen vill i detta sammanhang hänvisa till vad första lagutskottet anfört i sitt utlåtande nr 14 år 1958.

Polisförbundet anför följande.

Förbundet har i denna del ett mycket starkt tryck på sig. Landets polismän har under senare år måst konstatera, att antalet våldshandlingar mot polismän ökar. Sålunda har noterats 950 misshandelsfall under 1 år och 10 månader år 65/66, däribland ett antal grova misshandelsfall och under en 2-årsperiod 4 polismord. Allt visar att dessa frågor icke längre kan betraktas som vanliga arbetstagareproblem. Statsmakterna måste angripa frågorna ur allmän samhällspolitisk synpunkt. De anställda, som har att utföra ett arbete av nämnd karaktär, har ur trygghetssynpunkt rätt att ställa särskilda krav på samhället. Från rikspolisstyrelsen har inhämtats, att polispersonalen inom något år skall kunna räkna med helt ny och förbättrad utrustning för intern kommunikation, personligt skydd m. m. Det torde dock stå klart för alla att den enskilde polismannen icke rimligen kan uppträda som en levande fästning. Riskmoment kommer alltid att föreligga. Därför synes motionärernas förslag om speciellt invaliditets- och dödsfallsskydd på 75 000 kronor enligt mönster från SFS nr 519/1964 vara en lösning. Detta skydd måste dock kompletteras med ett särskilt riskskydd åt en var polisman förslagsvis bestämt till 2 extra löneklasser. Invaliditets- och dödsfallsskyddet är icke kostnadskrävande. Försäkringsbolag har offererat förbundet en sådan försäkring för ca 17 kronor per år och befattningshavare. Vad landets polispersonal eftersträvar i form av invaliditets- och dödsfallsskydd samt särskilt risktillägg är intet annat än sådant som en bred allmän opinion på olika sätt redan anslutit sig till. Många äro de sympatibevis, som strömmat mot polismännen i samband med senaste tidens händelser. Beredvillighet att hjälpa till har icke saknats. Det synes nu vara statsmakternas uppgift att söka skapa en godtagbar lösning. Förbundet har den 19 januari 1967 i skrivelse till rikspolisstyrelsen framfört förslag om särskilt risktillägg. Med hänsyn till den möjlighet som i AST 15 § 2 mom. införts för Kungl. Maj:t att medgiva högre löneklassplacering än den normala, har vi inom förbundet ansett detta vara en väg att lösa risktilläggsskyddet.

Ersättning för kroppsskada å polisman

Avtalsverket uttalar att frågan om införandet av ersättning till polisman för sveda och värk och framtida men i anledning av kroppsskada ådragen i tjänsten synes — i motsats till frågan om invaliditets- och grupplivskydd — böra prövas och regleras i offentligrättslig ordning. Verket framhåller vidare att frågan om skadeersättning till statliga befattningshavare är föremål för utredning inom Kungl. Maj:ts kansli och att det i motionerna väckta förslaget bör prövas i detta större sammanhang.

Rikspolisstyrelsen finner motionärernas förslag också i denna del vara i hög grad motiverat och tillstyrker bifall på samma skäl som styrelsen anfört rörande invaliditets- och grupplivskydd. Härutöver erinrar styrelsen om att den ovan nämnda promemorian från år 1963 också innehöll förslag om rätt till viss ersättning åt polisman för kroppsskada vid tjänsteutövning. Styrelsen anser det otillfredsställande att frågan om polismanns rätt till ersättning

för kroppsskada icke löstes i samband med tillkomsten av kungörelsen den 26 mars 1965 om ersättning till polisman för skada på egendom. Det är därför enligt styrelsens mening angeläget att frågan nu snarast får en positiv lösning.

Också *polisförbundet* erinrar om 1963 års förslag till lösning av frågan och påpekar att förslaget mottogs positivt av remissinstanserna. Utvecklingen har också enligt förbundet visat att en särbehandling är påkallad inom polisområdet. Förbundet anser att förslaget borde genomföras och vinna tillämpning redan under innevarande år.

Rationalisering av polisens arbetsförhållanden

Rikspolisstyrelsen anför härvidlag följande.

Inom rikspolisstyrelsen, som enligt sin instruktion bland annat har att verka för rationalisering inom polisväsendet, ägnas fortlöpande uppmärksamhet åt alla tänkbara rationaliseringsfrågor och ett mycket omfattande arbete på detta område pågår f. n. Polisens arbetsförhållanden undergår sålunda fortlöpande rationalisering, bl. a. genom övergång till ADB-system och en ökad användning av andra tekniska hjälpmedel.

Vad särskilt gäller förenkling av polisens utredningsförfarande har rikspolisstyrelsen tagit en rad initiativ. Styrelsen har utarbetat enhetliga arbetsrutiner och tillskapat funktionellt riktiga blanketter för utredningsverksamheten. I skrivelse till länspolischeferna och polismästarna den 4.6.1965 har styrelsen i samråd med riksåklagarämbetet framfört en rad synpunkter rörande rationalisering av utredningsarbetet. En vid skrivelsen fogad promemoria behandlar bl. a. samarbetet mellan utredningsman och undersökningsledare samt arbetet med protokollering vid förundersökning. Styrelsen har vidare meddelat närmare anvisningar beträffande utredningsarbetet vid ordningsavdelning, vilka trätt i kraft den 1.2.1967. En förenklad handläggning av trafikmål har tillskapat genom arbetsanvisningar utfärdade av styrelsen den 2.2.1966 i samråd med trafikmålskommittén. Vad gäller bagatellartad brottslighet i övrigt kan nämnas, att styrelsen gjort framställning till Konungen om ett förenklat förfarande i fråga om utredning av underlåtenhet att inneha radio- och televisionslicens. Styrelsen har den 15.12.1966 utfärdat vissa arbetsanvisningar angående förundersökning i brottmål för att undvika onödiga proforma föredragningar. Vidare har arbetsanvisningar angående tid för nedläggande av förundersökning meddelats den 23.6.1966. Sistnämnda anvisningar avser att avlasta ansvaret för ouppklarade mål från utredningspersonalen. Från och med den 1.3.1967 tillämpas en till ADB-systemet anpassad personbladsrutin, vilken på lång sikt kommer att medföra väsentliga rationaliseringsvinster inom utredningsarbetet, i form av såväl arbetsbesparingar som ett snabbare spaningsarbete. Slutligen må framhållas, att införandet av systemet med ordningsbot medför en rationalisering av utredningsarbetet. Ytterligare förslag är föremål för överväganden.

Polisens arbetsförhållanden, speciellt i fråga om utredningsarbetet, är således föremål för en intensiv rationaliseringsprocess, som kommer att följas upp av rikspolisstyrelsen. Enligt styrelsens uppfattning kräver det fortsatta rationaliseringsarbetet för närvarande icke några speciella författningsändringar. Skulle detta visa sig erforderligt kommer rikspolisstyrelsen att ta initiativ därtill. Med hänsyn till vad sålunda anförts kan det icke anses påkallat att föranstalta om ytterligare utredning angående rationalisering av polisens

arbetsförhållanden. En sådan utredning kunde i detta skede rent av verka hämmande på det omfattande rationaliseringsarbete som bedrivs inom styrelsen.

Riksåklagaren framhåller att förstatligandet av polisväsendet och inrättandet av rikspolisstyrelsen har medfört, att möjligheterna att rationalisera polisens arbete blivit i hög grad förbättrade. Såväl effektivare spaning som förenklat utredningsförfarande har möjliggjorts genom olika åtgärder från rikspolisstyrelsens sida, bland annat anvisningar om vissa centrala registreringar och om enhetliga arbetsrutiner i anslutning till arbetsbesparande blanketter. Genom överenskommelser mellan rikspolisstyrelsen och riksåklagaren och i samband därmed utfärdade anvisningar har tillkommit riktlinjer för polis- och åklagarmyndigheterna angående vissa frågor rörande ledningen av förundersökning i brottmål. Dessa riktlinjer underlättar, framhåller riksåklagaren, såväl polisens som åklagarnas arbete, eliminerar dubbelarbete och medför snabbare handläggning. Även eljest förekommer i stor omfattning samråd mellan rikspolisstyrelsen och riksåklagaren i syfte bland annat att rationalisera arbetet med utredning av brottmål. Sådant samråd resulterar ofta i att anvisningar till underställda myndigheter utfärdas. Något särskilt uppdrag, såsom motionärerna tänkt sig, åt de båda chefsmyndigheterna att sålunda i samråd utfärda rekommendationer om förenklingar i utredningsförfarandet behövs enligt riksåklagarens mening uppenbarligen inte.

Härefter anför riksåklagaren följande.

Beträffande vissa talrikt förekommande smärre brott har på senare tid genom lagstiftningsåtgärder lagts grunden till en långt gående rationalisering, innebärande en väsentlig arbetsbesparing för rättsvårdens organ. Möjligheterna att använda strafföreläggande har alltmer vidgats, senast genom ändring från den 1 juli 1966 av 48 kap. 1 § rättegångsbalken och av 1 § första stycket trafikbrottslagen. Härigenom har uppkommit arbetsbesparing för i första hand domstolarna och åklagarna. Av stor betydelse även för underlättande av polisens arbete är lagen om parkeringsbot, vars tillämplighet utsträckts till allt fler polisdistrikt, och i än högre grad torde arbetsbesparing kunna förväntas till följd av lagen om föreläggande av ordningsbot, sedan denna lag efter nu inledd försöksverksamhet fått mera allmän tillämpning. Ytterligare åtgärder för rationalisering av arbetet inom rättsväsendet torde vara att förvänta. Här må erinras om att chefen för justitiedepartementet nyligen inrättat ett samarbetsorgan för att bereda fråga om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor. Vidare må framhållas, att trafikmålskommitténs fortsatta arbete kan antagas komma att, eventuellt efter begäran om vidgade direktiv, få till resultat att förenklade arbetsrutiner genomförs ej endast för trafikmålen utan även för vissa andra mål.

På grund av det anförda anser jag det inte vara påkallat att något initiativ syftande till rationalisering av polisens arbetsförhållanden tages från riksdagens sida.

Advokatsamfundet anser, genom sin styrelse, att motionärernas kritik

att alltför stor del av arbetstiden för närvarande går åt till utredning av bagatellbrott har visst fog i fråga om kollisionsolyckorna. När det gäller utredningen i trafikmål har emellertid, framhåller styrelsen, vissa reformer redan beslutats, och utredning pågår om möjligheterna att i övrigt genomföra rationaliseringar och förenklingar. Styrelsen kan inte se att någon ytterligare utredning på detta område nu är erforderlig. I övrigt föreligger enligt styrelsens mening anledning att iakttaga försiktighet, om man överväger att »förenkla» utredningen i vissa brottmål och göra densamma mera summarisk. Förenklingarna kan annars lätt bli till skada för rättssäkerheten. Styrelsen anser det inte möjligt att urskilja vissa grupper av brottmål och för deras del rekommendera en mera summarisk utredning med den motiveringen att det rör sig om »bagatellbrott». Exemplet med snatteri i en snabbköpsbutik är i varje fall illa valt. Helt allmänt kan det kanske tyckas att det rör sig om ett bagatellartat brott, men för den som misstänks för brottet är saken ofta allt annat än en bagatell; en fällande dom kan för honom eller henne få mer eller mindre förödande verkningar. Därför kan man enligt styrelsen inte ge avkall på kravet att utredningen skall vara fullständig. Inte heller anser styrelsen möjligt att överlämna åt polisen att från fall till fall bedöma om man bör göra en fullständig eller en summarisk utredning.

Beträffande motionärernas påstående att det i större utredningar ej sällan förekommer att en mängd detaljfrågor som i och för sig saknar betydelse för målets avgörande också undersöks, framhåller styrelsen, att kritiken inte är befogad om därmed avsetts att påstå att det ofta förekommer att man undersöker frågor, som redan vid tiden för undersökningen framstår såsom betydelselösa. En annan sak är enligt styrelsen att man inte sällan i efterhand — och sedan annan utredning förebragts — kan konstatera att visst eller vissa undersökta förhållanden nu inte längre är relevanta. Av hänsyn till rättssäkerheten kan man emellertid omöjligt instruera polispersonalen att inte utreda andra fakta än sådana som enligt vederbörandes bedömande slutligen kommer att vara av betydelse för målets avgörande. Skulle polismännen handla efter en sådan regel, skulle med all säkerhet många utredningar snedvridas och viktigt bevismaterial ej bli tillvarataget.

Eftersläpningen i polisens arbete beror enligt styrelsens uppfattning i allt väsentligt på personalbristen, och det är givetvis angeläget att denna brist blir avhjälpt. Däremot anser styrelsen att det varken är praktiskt möjligt eller ur rättssäkerhetssynpunkt lämpligt att söka åstadkomma en nödlösning i form av »förenklade» polisutredningar.

På dessa skäl avstyrker styrelsen motionerna i denna del.

Polisförbundet anför följande.

I likhet med motionärerna anser förbundet, att polisens arbetskraft måste inriktas på väsentliga frågor. Så långt förbundet kan överblicka arbetet ute

på fältet har rikspolisstyrelsen redan på väsentliga områden genomfört eller försökt genomföra förenklingar. Vad angår utredningar i samband med trafikolyckor, så har rikspolisstyrelsen på allt sätt sökt nedbringa arbetet med dessa. Ytterligare arbetsbesparingar torde dock kunna genomföras. Med hänsyn till polispersonalens ställning i förhållande till allmän åklagare respektive domstol är det av synnerlig vikt att gällande rätt utformas på ett sådant sätt att polispersonalen medgives ett rationellt handlande. Till icke oväsentlig del torde kvarstående problemställningar ligga på författningsplanet. Förbundet vill för sin del tillstyrka rätt för polismyndighet att nedlägga undersökning i samma omfattning som medgivits allmän åklagare i fråga om åttelseftergift (RB 20: 7). Utan att i detta sammanhang närmare gå in på nuvarande rättsregel vid brottmålsprocessen vill förbundet likväl ifrågasätta om icke statsmakterna måste överväga ett förenklat domstolsförfarande utan krav på helt muntlig rättegång. Rättegångsbalkens föreskrifter har lett till tidsödande muntliga förfaranden i mindre mål, där svaren helst av allt skulle vilja ha ett snabbt avgörande på handlingarna i målet. I dagarna genomfört s. k. ordningsbotsystem är ett steg i rätt riktning. Ytterligare förenklingar torde kunna genomföras. Fråga är om icke trafikmålskommittén — som motionärerna också anfört — borde erhålla vidgade direktiv att utreda berörda frågor. Svenska polisförbundet vill i sammanhanget framföra såsom angeläget, att förundersökningsledareskapet helt överföres till polismyndighet. Nuvarande uppdelning är icke rationell. Polismyndigheten är spaningsledning och ansvarig för brottsbekämpningen. Ledningen av förundersökningsförfarandet bör kvarligga hos polismyndigheten tills ärendet är klart. Åklagarens intressen kan tillvaratas på ett bättre sätt om han befrias från ledareansvaret. Vad här ovan berörts är synpunkter, som alla framförts i syfte att förenkla utredningsarbetet, att frigöra arbetskraft för andra uppgifter och förkorta tiden från brottets begående till målets avgörande.

Handläggningsförfarandet i fråga om brott av unga lagöverträdare

Rikspolisstyrelsen avstyrker motionärernas yrkande i denna del samt anför följande.

Naturligtvis är det vid brott av unga lagöverträdare i och för sig önskvärt att tiden från brottets begående till målets avgörande blir så kort som möjligt, vilket för övrigt är ett önskemål även i fråga om brott som begåtts av andra än unga. Åtgärderna skulle enligt motionerna bestå i ett »snabbare handläggningsförfarande». Hur man skulle bära sig åt för att åstadkomma denna ökade snabbhet antyds inte i motionerna. Om emellertid meningen är att man skulle beträffande unga brottslingar nöja sig med en förenklad, summarisk utredning, måste styrelsen inlägga en bestämd gensaga mot denna tanke. Inte minst när det gäller unga lagöverträdare är det av vikt att man inte — för att få till stånd en snabb reaktion — eftersätter kravet på rättssäkerhet.

Riksåklagaren framhåller att åklagarna, enligt vad han erfarit vid sin inspektionsverksamhet, ställer sig de beträffande sådana brott gällande bestämmelserna om skyndsam handläggning till noggrann efterrättelse samt att även polisens och domstolarnas handläggning regelmässigt är skyndsam. Att dröjsmål med handläggningen likväl ganska ofta uppkommer beror

enligt riksåklagaren merendels på att yttranden av barnavårdsnämnder ofta tar alltför lång tid i anspråk. Detta förhållande, som sammanhänger med bristande resurser hos dessa kommunala organ, torde enligt hans mening inte kunna avhjälpas i den av motionärerna föreslagna ordningen.

Utskottet

I förevarande motioner framställs yrkanden som berör skilda delar av rättsväsendet. Under återopande av de särskilda risker som är förbundna med polisernas tjänsteutövning hemställer motionärerna att ett särskilt invaliditets- och grupplivskydd införs för polismän samt att förslag framläggs om ersättning till polismän för i tjänsten ådragna kroppsskador. Vidare begär motionärerna — under erinran om bristen på personal inom polisorganisationen — utredning rörande polisens arbetsförhållanden med särskild inriktning på att förenkla utredningsförfarandet. Slutligen hemställs med hänsyn till den ökande ungdomsbrottsligheten om utredning beträffande handläggningen i fråga om brott av unga lagöverträdare i syfte att förkorta tiden från brottets begående till målets avgörande.

Vad först gäller yrkandet om ett särskilt invaliditets- och grupplivskydd för polismän delar utskottet motionärernas oro för den tilltagande aggressiviteten mot polismän i tjänsteutövning. Utvecklingen har otvivelaktigt lett därhän att polismännen vid åtskilliga tjänsteåtgärder regelmässigt utsätter sig för betydande risker. Det måste därför anses rimligt att samhället, som kräver att dessa risker tas, i en eller annan form kompenserar polismännen härför. Motionärernas förslag om en förbättrad invaliditets- och grupplivförsäkring på statsverkets bekostnad synes därvid vara en av de lösningar som bör övervägas. Som avtalsverket framhållit i yttrande över motionerna är emellertid härvidlag fråga om sådana förmåner, varom enligt 3 § stats-tjänstemannalagen avtal må träffas mellan staten som arbetsgivare och arbetstagaren. Med hänsyn härtill anser utskottet att man bör söka lösa förevarande spörsmål genom förhandlingar. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionerna i denna del.

De skäl som utskottet anfört för ett vidgat invaliditets- och grupplivskydd talar med samma styrka för att ersättning bör utgå på grund av kroppsskador som tillfogas polismän under tjänsteutövning. I likhet med motionärerna anser utskottet det otillfredsställande att frågan om polismans rätt till ersättning för kroppsskada inte kunde lösas i samband med tillkomsten av 1965 års kungörelse om ersättning till polisman för skada på egendom, särskilt som ett remissbehandlat utredningsförslag i ämnet redan då förelåg. Enligt vad utskottet erfarit pågår arbete inom Kungl. Maj:ts kansli för att skapa underlag för en allsidig bedömning av problematiken om skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet. Som motionärerna framhållit utgör emellertid den omständigheten att också andra kategorier befatt-

ningshavare kan vara i behov av skydd i ifrågavarande hänseende inte något skäl att ytterligare fördröja en lösning för polisens vidkommande, särskilt som hinder inte ansetts föreligga för en särbehandling av polisen i fråga om sakskadestycket, trots att även detta har aktualitet för andra yrkesgrupper. Enligt utskottets mening bör det inom Kungl. Maj:ts kansli pågående arbetet rörande hithörande frågor påskyndas såvitt gäller ersättning till polismän för kroppsskada så att bestämmelser härom kan träda i kraft senast den 1 juli 1968.

Beträffande frågan om rationalisering av polisens utredningsförfarande vill utskottet först erinra om den arbetsbesparing för rättsvårdens organ som uppnåtts genom senare års lagstiftning rörande vissa talrikt förekommande smärre brott. Utskottet syftar därvid särskilt på de ökade möjligheterna att använda strafföreläggande och införandet av lagarna om parkeringsbot och ordningsbot. Som riksåklagaren anfört torde framför allt nämnda lagar i hög grad komma att underlätta polisens arbete med bagatellmålen, sedan lagarna efter försöksverksamhet nu fått en mer allmän tillämpning. Härutöver vill utskottet under hänvisning till rikspolisstyrelsens yttrande över motionerna erinra om den omfattande rationaliseringsprocess rörande polisens arbetsförhållanden, särskilt i fråga om utredningsarbetet, som pågår inom rikspolisstyrelsen. Det må även erinras om att chefen för justitiedepartementet nyligen inrättat ett samarbetsorgan för beredning av frågan om användning av automatisk databehandling inom rättsväsendet samt att trafikmålskommittén i samband med omfattande försöksverksamhet prövar åtskilliga frågor rörande förundersökning, av betydelse inte endast för trafikmålen utan även för brottmål i allmänhet. Ett betänkande i ämnet är enligt vad utskottet erfarit att vänta från kommittén under hösten 1967. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna i denna del ej påkallar något initiativ från riksdagens sida. Utskottet vill dock betona vikten av att rationaliseringssträvandena fortsätts och förutsätter att Kungl. Maj:t om så erfordras vidtar åtgärder härför. Den av motionärerna anvisade utvägen att lämna trafikmålskommittén vidgade direktiv kan möjligen därvid vara förtjänt att övervägas.

Vad slutligen gäller yrkandet om snabbare handläggning av brott av unga lagöverträdare anser utskottet i likhet med motionärerna att det är angeläget att tiden från brottets begående till dess barnavårdsnämnd, polis, åklagare och domstol handlägger ärendet inte blir längre än som är oundgängligen nödvändigt. Enligt utskottets mening är också bestämmelserna i 1964 års lag om brott av unga lagöverträdare ägnade att tillgodose rimliga anspråk i detta hänseende. Det må även framhållas att departementschefen i propositionen med förslag till nämnda lag särskilt underströk kravet på skyndsamhet vid behandlingen av dessa ärenden. De dröjsmål som likväl stundom uppkommer synes inte heller ha sin grund i utformningen av gällande bestämmelser utan i de rättstillämpande organens svårigheter att,

inom ramen för tillgängliga resurser, ställa sig kraven på skyndsamhet till efterrättelse. De olägenheter som otvivelaktigt föreligger kan därför inte avhjälpas genom tillsättandet av en utredning. Utskottet kan således inte heller tillstyrka bifall till motionerna i förevarande del. Detta ställnings-tagande får dock inte undanskymma angelägenheten av att erforderliga resurser ställs till myndigheternas förfogande.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att förevarande motioner, I: 438 och II: 553, såvitt avser yrkandet under 1., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att riksdagen i anledning av yrkandet under 2. i förevarande motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till bestämmelser angående ersättning till polisman för kroppsskada som åsamkats honom vid tjänsteutövning i så god tid att regler härom kan träda i kraft senast den 1 juli 1968;

C. att förevarande motioner, såvitt avser yrkandet under 3. a), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

D. att förevarande motioner, såvitt avser yrkandet under 3. b), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 april 1967

På första lagutskottets vägnar:

ERIK SVEDBERG

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Erik Svedberg (s), Hjorth (s), Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), Schött (h) och fru Lilly Ohlsson (s);

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), herr Svensson i Vä (cp), fru Kristensson (h), herr Gustafsson i Borås (fp), fröken Andersson i Strängnäs (s), fru Lindekvist (s), herrar Jönsson i Malmö (s) och Sjöholm (fp).

Reservationer

1) av herrar Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), Schött (h), Svensson i Vä (cp), fru Kristensson (h) och herr Gustafsson i Borås (fp), vilka ansett

dels att andra stycket i utskottets yttrande bort erhålla följande lydelse:
Vad först — — — (lika med utskottet) — — — polismännen härför.

Såsom rikspolisstyrelsen anfört i yttrande över motionerna talar dessa skäl starkt för att polismän i tjänsteutövning tillerkänns invaliditets- och grupp-livförsäkring på statsverkets bekostnad. Det speciella invaliditets- och grupp-livskydd, som svenska statstjänstemän åtnjuter vid tjänstgöring utomlands, torde härvid kunna tjäna som mönster. Den omständigheten att frågan kan ligga inom det avtalsbara området utgör enligt utskottets mening ej hinder för att Kungl. Maj:t föranstaltar om en sådan förmån åt polismännen.

dels att utskottets hemställan under A. bort ha följande lydelse:

A. att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 438 och II: 553, såvitt avser yrkandet under 1., måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t föranstaltar om införande av ett särskilt invaliditets- och grupp-livskydd för polismän;

2) av herrar *Erik Svedberg* (s), *Hjorth* (s), fru *Lilly Ohlsson* (s), fru *Löfqvist* (s), fröken *Andersson* i Strängnäs (s), fru *Lindekvist* (s) och herr *Jönsson* i Malmö (s), vilka ansett

dels att tredje stycket i utskottets yttrande bort erhålla följande lydelse:

De skäl — — — (lika med utskottet) — — — under tjänsteutövning. Utskottet anser att det varit fördelaktigt om frågan om polismans rätt till ersättning för kroppsskada varit möjlig att lösa i samband med tillkomsten av 1965 års kungörelse om ersättning till polisman för skada på egendom. Enligt vad utskottet erfarit pågår emellertid arbete inom Kungl. Maj:ts kansli för att skapa underlag för en allsidig bedömning av problematiken om skadeersättning till statliga befattningshavare i allmänhet. Med hänsyn härtill finner utskottet för närvarande icke påkallat att något initiativ tas från riksdagens sida i frågan. Utskottet vill dock understryka angelägenheten av att förevarande spørsmål, varom utredning begärdes av 1958 års riksdag, snarast möjligt bringas till en lösning.

dels att utskottets hemställan under B. bort ha följande lydelse:

B. att förevarande motioner, såvitt avser yrkandet under 2., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

3) av herrar *Arvidson* (h), *Schött* (h) och fru *Kristensson* (h), vilka ansett

dels att fjärde stycket i utskottets yttrande bort erhålla följande lydelse:

Utskottet behandlar härefter den av motionärerna väckta frågan om rationalisering av polisens arbetsförhållanden. Vid upprepade tillfällen har statsmakterna beklagligtvis underlåtit att efterkomma de framställningar om erforderliga personalökningar som gjorts från rikspolisstyrelsens sida. Detta har ytterligare aktualiserat vikten av att den polispersonal som finns utnyttjas så effektivt som möjligt. Ett omfattande och värdefullt rationaliseringsarbete bedrivs visserligen inom rikspolisstyrelsen. Det kan emel-

lertid ifrågasättas om inte dessutom beträffande utredningsförfarandet i brottmål bör vidtas vissa rationaliseringsåtgärder, som ej synes möjliga inom ramen för gällande lagstiftning. Som motionärerna anført torde nämligen ett förenklat förfarande kunna accepteras när det gäller förundersökning i anledning av vissa trafikolyckor och smärre tillgreppsbrott, t. ex. butiksstölder. Även i övrigt bör reglerna om förundersökning ägnas en ingående översyn för klarläggande av vilka förenklingsåtgärder som är möjliga utan att kravet på rättssäkerhet eftersätts. Utskottet vill därför tillstyrka motionerna i denna del. Utskottet har icke tagit ställning till hur utredningen bör bedrivas. Som motionärerna framhållit kan det måhända vara lämpligt att trafikmålskommittén erhåller vidgade direktiv, som ger kommittén möjlighet att utreda här nämnda frågor. Utskottet anser emellertid att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra om utredningen skall utföras av trafikmålskommittén eller om en särskild utredning skall tillsättas.

dels att utskottets hemställan under C. bort ha följande lydelse:

C. att riksdagen med bifall till yrkandet under 3. a) i förevarande motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående rationalisering av polisens arbetsförhållanden speciellt avseende förenkling av utredningsförfarandet;

4) av herrar *Arvidson* (h), *Schött* (h) och fru *Kristensson* (h).